

GYÉMÁNTVÁGÓ

MAHÁJÁNA SZÚTRA AZ ÖNFELÜLMÚLÓ MEGISMERÉSRŐL

Hódolat a Magasztosnak, az Önfelülmuló Megismerésnek!

Magam hallottam egy alkalommal. Egyszer a Magasztos éppen Srávasztíban, a Dzséta-ligetben, Anáthapindada parkjában időzött az ezerkétszázötven koldust számláló gyülekezet és rengeteg nagyra hivatott tökélyharcos társaságában. Reggel magára öltötte felsőcsuháját, fogta alamizsnás szilkéjét és bement a városba koldulni. Srávasztíból visszatérve a kapott ételt elfogyasztotta, elrakta szilkéjét, letette felsőcsuháját és lábat mosott. Ezután a számára elrendezett ülőhelyen keresztbetett lábbal letelepedett és testét egyenesen tartva, felidézte éber emlékezetét.

Egy idő múlva a koldusok gyülekezni kezdtek a Magasztos körül. Sorra leborultak előtte, háromszor megkerülték jobb kéz felől, és melléje telepedtek. Történetesen a tiszteletreméltó Szubhúti is helyet foglalt a társaságban. Egyszer csak a tiszteletreméltó Szubhúti felállt, s felsőcsuháját vállán átvetve, jobb térdét a földre helyezve, összetett tenyerét a Magasztos felé hajlítva így szólt hozzá:

– Milyen csodálatos, ó Magasztos: A teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágata a lehető legnagyobb segítséggel segíti a nagyra hivatott tökélyharcosokat, a lehető legnagyobb megbízatással bízza meg a nagyra hivatott tökélyharcosokat! Milyen csodálatos ez, ó Szugata! Ó Magasztos! Aki a tökélyharcosok kocsijára felszáll, hogyan állja meg a helyét, hogyan gyakoroljon, hogyan tartsa féken a gondolatait?

A Magasztos erre így válaszolt:

– Úgy bizony, Szubhúti! Úgy van, ahogy mondtad: a Tathágata a lehető legnagyobb segítséggel segíti, és a lehető legnagyobb megbízatással bízza meg a nagyra hivatott tökélyharcosokat. Nyisd ki jól a füled és figyelj rám, Szubhúti! Elmondom neked, hogy aki a tökélyharcosok kocsijára felszáll, hogyan állja meg a helyét, hogyan gyakoroljon, hogyan tartsa féken a gondolatait.

– Úgy lesz, ó Magasztos – ígérte Szubhúti, és a Magasztosra hallgatott.

1. A tudat felébresztése

– Szubhúti! Aki a tökélyharcosok kocsijára felszáll, a következő gondolatot ébressze fel magában: „Juttassam el a maradéktalan nirvána tartományába az összes élőlényt, ahányan csak a lények tartományaiban a lényiség fogalma által felfoghatók, ahányan csak a lényiség képzele révén elképzelhetők; szülessenek tojásból, anyaméhből, meleg nedvességből, vagy akár természetfeletti módon; legyenek formásak vagy formátlanok, eszméletesek, eszméletlenek, vagy sem ezek, sem azok! Míután e felmérhetetlenül sok lényt nirvánába juttattam, egyetlen lény sem lesz, aki nirvánába tért. S hogy miért? Azért, Szubhúti, mert ha a tökélyharcosban felmerül az élőlény képzele, nem érdemli meg a tökélyharcos nevet! S hogy miért nem? Azért, mert nem nevezhető tökélyharcosnak az, akiben önmaga képzele, az élőlény képzele, az élet képzele vagy a személyiség képzele felmerül.

2. Az önfelülmúlók gyakorlása

– Továbbá, Szubhúti, a tökélyharcos dolgokra nem alapozva adakozzon, semmire sem alapozva adakozzon; látható formákra nem alapozva adakozzon, hallható vagy szagolható, ízlelhető, tapintható vagy elgondolható tárgyakra sem alapozva adakozzon! Úgy adakozzon a tökélyharcos, ó Szubhúti, hogy egyetlen elképzelésre se alapozzon! S hogy miért? Azért, mert aki semmire sem alapozva adakozik, annak érdemhalmát nem könnyű felmérni. Mit gondolsz, Szubhúti? Könnyű-e felmérni a teret keleti irányban?

– Nem, Magasztos.

– Könnyű-e felmérni a teret, Szubhúti, déli, nyugati és északi irányban, felfelé, lefelé, a négy köztes irányban, és mind a tíz irányban?

– Nem, ó Magasztos.

– Nos, Szubhúti, ugyanilyen nehéz felmérni ama tökélyharcos érdemhalmát, aki semmire sem alapozva adakozik. Aki a tökélyharcosok kocsijára felszállt, ezért adakozzon úgy, hogy egyetlen elképzelésre se alapozzon.

3. A Formatest elérésére irányuló szándék

– Mit gondolsz, Szubhúti; tökéletes jellemzőiről fel lehet-e ismerni a Tathágatát?

- Nem, Magasztos; tökéletes jellemzőiről nem lehet felismerni a Tathágatát. S hogy miért nem? Azért, mert a Tathágata által említett tökéletes jellemzők éppen tökéletes nem-jellemzők.
- Amennyiben, Szubhúti, tökéletes jellemzők, annyiban csak ámitások; amennyiben tökéletes nem-jellemzők, annyiban nem ámitások. A Tathágatát inkább arról lehet felismerni, hogy a jellemzői nem jellemzők.

4.1. A kinyilvánított Dharmatest elérésére irányuló szándék

- Magasztos! Lesznek-e a végső időkben, az utolsó ötszáz évben, az igaz Dharma megsemmisülésének idején, olyan lények, akik egy ilyen tanítás hallatán helyes elképzelést alkotnak?
- Ne kérdezd, Szubhúti, hogy lesznek-e a végső időkben, az utolsó ötszáz évben, az igaz Dharma megsemmisülésének idején olyan lények, akik egy ilyen tanítás hallatán helyes elképzelést alkotnak! Bizony, Szubhúti, a végső időkben, az utolsó ötszáz évben, az igaz Dharma megsemmisülésének idején is jönnek majd olyan fegyelmezett, erőnyes és tisztánlátó tökélyharcosok, akik egy ilyen tanítás hallatán helyes elképzelést alkotnak. Nem olyanok lesznek e majdani tökélyharcosok, Szubhúti, akik csak egyetlen buddhát követtek, akiknek erőnyei csak egyetlen buddhától erednek, hanem olyanok, akik sok százezer buddhát követtek, akiknek erőnyei sok százezer buddhától erednek. Akik egy ilyesfajta tanítás hallatán egy világos gondolathoz jutnak, Szubhúti, azokról a Tathágata tudomást szerez, azokat a Tathágata meglátja. Mindazon lények, Szubhúti, felmérhetetlen és felbecsülhetetlen érdemhalmot szereznek.
S hogy miért? Azért, Szubhúti, mert azokban a nagyra hivatott tökélyharcosokban önmaguk képzete nem merül fel; sem a lények képzete, sem az élet képzete, sem a személyiség képzete nem merül fel. Azokban a nagyra hivatott tökélyharcosokban, ó Szubhúti, nem merül föl sem valaminek, sem semminek a képzete. Nem merül föl bennünk, ó Szubhúti, sem képzet, sem nem-képzet.
S hogy miért nem? Azért, ó Szubhúti, mert ha azokban a nagyra hivatott tökélyharcosokban akár a valaminek, akár a semminek a képzete merülne fel, azzal egyben önmagukat ragadnák meg; egyéniségüket, életüket, személyiségüket ragadnák meg. S hogy miért? Azért, ó Szubhúti, mert a nagyra hivatott tökélyharcos sem a valamit, sem a semmit nem ragadhatja meg. Erre gondolt a Tathágata, amikor azt mondta: „Akik tutajnak fogják fel a tanítást, azoknak még a Dharmát is hátra kell hagyniuk, nemhogy a nem-Dharmát!”

4.2.1. A tudásból fakadó Dharmatest elérésére irányuló szándék

- Ezek után a Magasztos így szólott a tiszteletreméltó Szubhútihoz
- Mit gondolsz, Szubhúti, van-e valami, amire a Tathágata ráébredt a teljes megvilágosodásakor, van-e valami, amit tanított?
 - Magasztos! Ha jól értem, amit a Magasztos mondott, nincs semmi, amire a Tathágata ráébredt volna a teljes megvilágosodásakor; nincs semmi, amit a Tathágata tanított. S hogy miért? Mert az a valami, amire a Tathágata ráébredt, és amit tanított, magragadhatatlan és kifejezhetetlen. Nem valami, de nem is semmi. S hogy miért? Mert a feltétlen választja ki a kiváló embereket.

4.2.2. Az érdemből származó Dharmatest elérésére irányuló szándék

- Ekképp szólott a Magasztos:
- Mit gondolsz, Szubhúti, ha egy nemes ifjú vagy leány ezt az egész milliárdos világrendszert hétféle kincssel megtöltve a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatáknak odaajándékozná, nagy érdemhalmot szerezne vele?
 - Bizony Magasztos, bizony, Szugata, az a nemes ifjú vagy leány azzal hatalmas érdemhalmot szerezne. S hogy miért? Azért, Magasztos, mert amit a Tathágata érdemhalomnak nevezett, nem-halomnak nevezte azt a Tathágata. Ezért nevezik az érdemhalmot érdemhalomnak.
Erre így szólt a Magasztos:
– Annál a nemes ifjúnál vagy leánynál, aki ezt az egész milliárdos világrendszert hétféle kincssel megtöltve a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatáknak ajándékozná, még hatalmasabb: felmérhetetlenül, megszámlálhatatlanul nagyobb érdemhalmot szerezne az, aki ennek a tanítóbeszédnek akár az utolsó négysoros versszakát megjegyzné, majd másoknak is részletesen elmagyarázná és megvilágítaná. S hogy miért? Azért, ó Szubhúti, mert ebből származik a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágaták felülmúlhatatlan, teljes és végeleges megvilágosodása; ebből származnak a buddhák, a magasztosak.
S hogy miért? Azért, Szubhúti, mert az úgynevezett buddhaságot nem-buddhaságnak nevezte a Tathágata. Ezért nevezik azt buddhaságnak.

5. Lemondás a gyakorlás eredményeiről

- Mit gondolsz, Szubhúti, felmerül-e abban, aki a folyamba került: „Elértem a folyamba kerülés gyümölcsét?”

– Nem, Magasztos! S hogy miért nem? Mert semmibe sem került bele; ezért hívják folyamba-kerültnek. Egyetlen látható formába sem került bele; egyetlen hallható, szagolható, ízlelhető, tapintható vagy elgondolható tárgyba sem került bele, ezért hívják folyamba-kerültnek. Ó Magasztos! Ha felmerülne abban, aki a folyamba került: „Én elértem a folyamba kerülés gyümölcsét,” azzal egyben saját magát, lény-mivoltát, életét és személyiségét ragadná meg.

– Mit gondolsz, Szubhúti; felmerül-e abban, aki egyszer még visszatér: „Elértem a még egyszeri visszatérés gyümölcsét”?

– Nem, Magasztos! S hogy miért nem? Mert nincs olyan, hogy a még egyszeri visszatérés elérése. Ezért hívják még egyszer visszatérőnek.

– Mit gondolsz, Szubhúti; felmerül-e abban, aki már nem tér vissza többé: „Elértem a vissza nem térés gyümölcsét”?

– Nem, Magasztos! S hogy miért nem? Mert nincs olyan, hogy a vissza nem térés elérése. Ezért hívják vissza nem térőnek.

– Mit gondolsz Szubhúti, felmerül-e a megszabadult arhatban, hogy elérte az arhatságot?

– Nem, Magasztos! S hogy miért nem? Azért, mert nincs olyan, hogy „arhat”; ezért nevezik arhatnak. Ó Magasztos! Ha felmerülne az arhatban, hogy elérte az arhatságot, azzal egyben saját magát, lény-mivoltát, életét és személyiségét ragadná meg. Engem, ó Magasztos, a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágata a legkiválóbbnak nevezett azok közül, akik viszály nélkül élnek. Noha én, ó Magasztos, vágytalan arhat vagyok, mégsem merül föl bennem: „Én vágytalan arhat vagyok.” Ha felmerült volna bennem, hogy én elértem az arhatságot, a Tathágata nem jelentette volna ki rólam: „A kiváló Szubhúti a legkiválóbb azok közül, akik viszály nélkül élnek.” Tudniillik a viszály nélkül élt éppen azért nevezik viszály nélkül élőnek, mert semmibe sem éli bele magát.

6. A világban megjelenő Buddha tisztelete

– Mit gondolsz, Szubhúti, tanult-e valamit a Tathágata Dípamkarától, a teljesen megszabadult és megvilágosult Buddhától?

– Nem, Magasztos. A Tathágata semmit se tanult Dípamkarától, a teljesen megszabadult és megvilágosult Buddhától.

7. Törekvés „tisza földek” létrehozására

Ekképp szólott a Magasztos:

– Szubhúti! Amelyik tőkélyharcos azt mondja, „tisza világokat hozok létre”, az nem mond igazat. Hogy miért nem? Mert a tisza világokat oszthatatlan nem-világoknak mondotta a Tathágata; éppen ezért nevezik azokat tisza világoknak. Ezért, ó Szubhúti, a nagyra hivatott tőkélyharcos erre az elképzelésre nem alapozva ébressze fel magában a tisza föld létrehozásának gondolatát! Semmire se alapozva keltse fel a gondolatát; egyetlen látható, hallható, szagolható, ízlelhető, tapintható formára vagy elgondolható tárgyra sem alapozva ébressze fel magában a gondolatát!

8. A lények megérlelése

– Mit gondolsz, Szubhúti, ha lenne egy ember, akinek a teste olyan nagyra nőtt volna, mint a Szuméru, a hegyek ura, annak az embernek nagy önléte lenne?

– Nagy bizony, Magasztos, annak az embernek hatalmas önléte lenne! És hogy miért? Az önlétet, Magasztos, nemlétnek mondotta a Tathágata; ezért nevezik önlétnek. Nem lét az, Magasztos, nem is nemlét; ezért nevezik önlétnek.

9. A külső szövegekhez való ragaszkodás felszámolása

Ekképp szólott a Magasztos:

– Mit gondolsz, Szubhúti, ha ugyanannyi Gangesz-folyam lenne, mint a homokszem a Gangesz medrében, azokban a medrekben sok homokszemcse lenne?

– Ha olyan sok Gangesz-folyam lenne, hát még azok medreiben milyen sok lenne a szemcse!

– Mit gondolsz, Szubhúti, ha egy férfi vagy nő ugyanannyi világrendszert ajándékozna hétféle kincsel megtöltve a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatáknak, mint az említett Gangesz-medrekben a homokszemcse, azzal nagy érdemhalmot szerezne?

– Bizony, ó Magasztos, bizony, ó Szugata, az a férfi vagy nő mérhetetlenül nagy érdemhalmot szerezne!

– Ám annál a férfinál vagy nőnél, aki ezt a rengeteg világrendszert hétféle kincsel megtöltve a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatáknak ajándékozna, még hatalmasabb, még mérhetlenebb,

felbecsülhetetlenül nagyobb érdemhalmot szerezne az a nemes ifjú vagy leány, aki ennek a tanítóbeszédnek akár az utolsó négy sorosát megjegyzné, majd másoknak is elmagyarázná és megvilágítaná.

Továbbá, Szubhúti: ott, ahol e tanítóbeszédnek akár az utolsó négy sorosa elhangzik és meghallgatásra lel, az a vidék valóságos szentélye lesz az egész isteni, emberi, titáni világnak; azoknak pedig, akik ezt a szöveget teljes egészében megjegyzik, ismételtetik, elmélkednek rajta, és végül másoknak is részletesen elmagyarázzák, a lehető legnagyobb csodában lesz részük. Azon a vidéken, Szubhúti, vagy a Tanító, vagy egy hozzá hasonló bölcs mester fog megjelenni.

Erre a tiszteletreméltó Szubhúti a következő kérdést intézte a Magasztoshoz:

– Ó Magasztos, mi a címe ennek a tanítóbeszédnek? Hogyan jegyezsem meg?

– E tanítóbeszédnek „Önfelülmúló megismerés” a neve; így jegyezd meg! S hogy miért? Azért, ó Szubhúti, mert amit a Tathágata önfelülmúló megismerésnek mondott, nem önfelülmúlónak nevezte azt a Tathágata; ezért nevezik önfelülmúló megismerésnek. Mit gondolsz, Szubhúti, mondott egyáltalán bármit is a Tathágata?

– Nem, Magasztos, a Tathágata nem mondott semmit.

10. A materialista létszemlélet lerombolása

– Mit gondolsz, Szubhúti: sok porszem van ebben a milliárdos világrendszerben?

– Sok bizony, ó Magasztos; sok, ó Szugata! S hogy miért? Azért, Magasztos, mert amit a Tathágata porszemnek nevezett, nem-szemnek nevezte azt a Tathágata. Ezért nevezik porszemnek. Amit pedig világrendszernek nevezett, nem-rendszernek nevezte azt a Tathágata; ezért hívják világrendszernek.

11. A Tathágata tisztelete és szolgálata

– Mit gondolsz, Szubhúti, a nagy ember harminckét ismertetőjegyeről fel lehet ismerni a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatát?

– Nem lehet, ó Magasztos. S hogy miért nem? Azért, ó Magasztos, mert amiket a Tathágata a nagy ember harminckét ismertetőjegyének nevezett, nem-ismertetőjegyeknek nevezte azokat a Tathágata. Ezért hívják azokat a nagy ember harminckét ismertetőjegyének.

12. Az önös szokások elhagyása

Ekképp szólott a Magasztos:

– Továbbá, ó Szubhúti, annál a férfínál vagy nőnél, aki nap mint nap feláldozná önmagát annyiszor, ahány homokszem van a Gangesz medrében, méghozzá annyi világkorszakon keresztül, ahány homokszem van a Gangesz medrében, sokkal hatalmasabb, mérhetetlenebb, felbecsülhetetlenül nagyobb érdemhalmot szerezne az, aki ennek a tanítóbeszédnek akár az utolsó négy soros versét felfogva, azt másoknak is elmagyarázná és megvilágítaná.

Ekkor a tiszteletreméltó Szubhúti a Dharmától meghatódva, sírva fakadt, majd könnyeit törölgetve így szólt a Magasztoshoz:

– Csodálatos, ó Magasztos; csodálatos, ó Szugata, hogy a Tathágata elmondta ezt a tanítóbeszédet azok számára, akik felszálltak a legkiválóbb, legnagyobb kocsira, amitől felébredt bennem a tudás. Ilyen tanítóbeszédet még sohasem hallottam! A lehető legnagyobb csodában lesz részük, ó Magasztos, azoknak a tökélyharcosoknak, akikben egy ilyen tanítás hallatán helyes elképzelés alakul ki! S hogy miért? Azért, Magasztos, mert a helyes elképzelés nem helyes elképzelés. Ezért mondta a Magasztos: „a helyes elképzelés – helyes elképzelés.”

Nekem, Magasztos, nem nehéz megértenem és elhinnem azt, ami ebben a tanítóbeszédben elhangzik, de azoknak a lényeknek, akik majd a végső időkben, az utolsó ötszáz évben, az igaz Dharma megsemmisülésének idején meghallják, megjegyzik, mondogatják, megértik, és másoknak is részletesen elmagyarázzák ezt a tanítóbeszédet, a lehető legnagyobb csodában lesz részük. Bennük, ó Magasztos, önmaguk képzeletük nem merül fel; sem a lényességük, sem az életük, sem a személyiségük képzeletük nem merül fel. S hogy miért? Azért, Magasztos, mert e képzetek egyike sem képzet. S hogy miért? Mert a magasztos buddhák minden képzettől megszabadultak.

Erre a Magasztos ekképp szólott a tiszteletreméltó Szubhútihoz:

– Úgy van, Szubhúti, úgy bizony! A lehető legnagyobb csodában lesz részük azoknak a lényeknek, akik nem rettennek, nem ijednek, nem rémülnek meg attól, ami ebben a tanítóbeszédben elhangzik! S hogy miért? Mert a Tathágata által tanított végső önfelülmúlót végtelen sok magasztos buddha tanította; ezért hívják végső önfelülmúlónak.

13. A szenvedés elviselése

– Továbbá, Szubhúti, a Tathágata önfelülmúló türesem nem tökéletesség. S hogy miért? Azért, ó Szubhúti, mert amikor egy gonosz király levágta az összes testrészetem, akkor sem támadt fel bennem önmagam, az egyéniségem, az életem vagy a személyiségem képzelete. Nem támadt fel bennem sem képzet, sem nem-képzet. S hogy miért nem? Azért, ó Szubhúti, mert ha akkor feltámadt volna bennem önmagam képzelete, ugyanakkor feltámadt volna bennem a bosszú gondolata is. Ha feltámadt volna bennem az egyéniségem, az életem vagy a személyiségem képzelete, ugyanakkor feltámadt volna a bosszú gondolata is. Határozottan emlékszem, Szubhúti, hogy amíg ötszáz életem át Békétűrést Hirdető remetének születtem, egyszer sem támadt fel bennem sem önmagam, sem az egyéniségem, sem az életem, sem a személyiségem képzelete.

Ezért hát, Szubhúti, a nagyra hivatott tökélyharcos minden elképzeléstől megszabadulva ébressze fel magában a felülmúlhatatlan, teljes megvilágosodás gondolatát! Egyetlen látható, hallható, szagolható, ízlelhető, tapintható vagy elgondolható tárgyra sem alapozva ébressze fel magában a gondolatát; a semmire sem alapozva ébressze fel magában e gondolatot; semmire sem alapozva ébressze fel magában e gondolatot! S hogy miért? Azért, ó Szubhúti, mert az alapozás semmire sem alapozás. Ezért mondta a Tathágata: „A tökélyharcos semmire sem alapozva adakozzon; egyetlen látható, hallható, szagolható, ízlelhető, tapintható vagy elgondolható tárgyra sem alapozva adakozzon!”

Ilyen áldozati felajánlást tegyen a tökélyharcos, Szubhúti, az összes lény érdekében! S hogy miért? Mert a lények képzelete nem képzet, akiket pedig a Tathágata összes lénynek nevezett, nem lények. S hogy miért? Azért, ó Szubhúti, mert a Tathágata a valóságnak megfelelően szól, igazat szól, azt mondja, ami van; a Tathágata soha nem hazudik.

Ám az a valami, amit a Tathágata felismert és tanított, sem nem igaz, sem nem hamis. Vegyünk egy példát! Az a tökélyharcos, aki áldozati felajánlás közben ragaszkodik az elképzeléseihez, olyan, mint aki a sötétben tapogatózik, és semmit se lát. Ám az a tökélyharcos, aki nem ragaszkodik az elképzeléseihez, olyan, mint aki a reggeli nap felkeltével világosan meglátja a dolgokat.

14. Elszakadás a meditációs élményekhez való kötődéstől

Továbbá, Szubhúti, azokról a nemes ifjakról és leányokról, akik ezt a tanítóbeszédet meghallják, megjegyzik, ismételtetik, megértik, és másoknak is töviről-hegyire elmagyarázzák, a Tathágata tudomást szerez; azokat a Tathágata meglátja a buddha-szemével, őket a Tathágata megismeri. Azok a lények, Szubhúti, valamennyien felmérhetetlen, felbecsülhetetlen nagyságú érdemhalmot szereznek.

Továbbá Szubhúti, annál a férfinál vagy nőnél, aki minden reggel feláldozná önmagát annyiszor, ahány homokszem van a Gangesz medrében, majd minden délben és este is feláldozná önmagát ugyanannyiszor, és ugyanilyen rendszerességgel sok százezer-millió-milliárd világkorszakon át sokszorosan feláldozná önmagát, sokkal hatalmasabb, felmérhetetlenül, felbecsülhetetlenül nagyobb érdemhalmot szerezne az, aki nem felejt el ezt a tanítóbeszédet, miután meghallotta. Hát még az, aki írásba foglalja, felfogja, megjegyzi, ismételteti, megérti, és másoknak is töviről-hegyire elmagyarázza!

Ez a tanítóbeszéd, ó Szubhúti, elgondolhatatlan és semmihez sem fogható! Ezt a tanítóbeszédet azok kedvéért nyilatkoztatta ki a Tathágata, akik a legkiválóbb, legnagyobb kocsira szálltak fel. Akik ezt a tanítóbeszédet felfogják, megjegyzik, megőrzik, megértik, és másoknak is töviről-hegyire elmagyarázzák, azokról a Tathágata tudomást szerez, azokat a Tathágata meglátja. Mindama lényeknek mérhetetlen érdemhalomban lesz részük; elgondolhatatlan, hasonlíthatatlan, felbecsülhetetlen érdemhalomban lesz részük. Egytől egyig az én megvilágosodásom terhét veszik a vállukra. És hogy miért? Azért, Szubhúti, mert ezt a tanítóbeszédet nem hallhatják meg azok, akik a kis kocsiban hisznek, sem azok, akik önmagukra, az egyéniségükre, az életükre vagy a személyiségükre vannak tekintettel. Ők ezt a tanítóbeszédet nem képesek meghallani, megjegyezni, mondogatni és megérteni, mert ez nem nekik való.

Az a hely, Szubhúti, ahol ez a tanítás elhangzik, méltó lesz az egész világ tiszteletére. Valóságos szentély lesz az a vidék, ahová az emberek, az istenek és a titánok elzarándokolnak, hogy tiszteletüket tegyék.

Ám azoknak a nemes ifjaknak és leányoknak, Szubhúti, akik ezeket a tanításokat felfogják, megjegyzik, hangoztatják, megértik, megszívlelik, és másoknak is alaposan elmagyarázzák, sok-sok megaláztatásban lehet részük. Hogy miért? Azért, Szubhúti, mert e megaláztatásokkal még ebben az életükben levelezik a korábbi születéseik során elkövetett, végzetes kimenetelű gonosztetteiket, és elérik a Buddha megvilágosodását.

Tisztán emlékszem, Szubhúti, hogy a múltban, e számtalan világkorszakot megelőző számtalan világkorszakban, már Dípamkaránál, a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatánál is sokkal korábban, nyolcvannégyezer-millió-milliárd buddhát tiszteltem meg szolgálataimmal, és soha nem okoztam nekik csalódást. Am ha az ebből származó érdemhalmot összevetjük azokéval, akik majd az idők végezetén, az utolsó ötszáz évben, az igaz Dharma megsemmisülésének idején ezeket a tanításokat meghallják, megjegyzik, ismételtetik, megértik, és másoknak is részletesen elmagyarázzák, akkor az előbbi érdemhalom az utóbbinak a századrészét, ezredrészét, sőt százezred részét sem teszi ki. Az ugyanis sem számmal, sem aránnyal, sem becsléssel, sem méréssel, sem hasonlattal nem érzékeltethető.

Ha elárulnám, Szubhúti, hogy azok a nemes ifjak és leányok mekkora érdemhalmot szereznek, minden lény meghibbanna és megzavarodna. Mivel ez a tanítóbeszéd elgondolhatatlan, ilyen elgondolhatatlan a gyümölcse is.

15. Elszakadás az én gondolatától a valóság felismerésekor

Ezután a tiszteletreméltó Szubhúti így szólt a Magasztoshoz:

– Ó Magasztos! Aki a tökélyharcosok kocsijára felszáll, hogyan állja meg a helyét, hogyan gyakoroljon, hogyan tartsa féken a gondolatait?

Erre így szólt a Magasztos:

– Szubhúti! Aki a tökélyharcosok kocsijára felszáll, a következő gondolatot ébressze fel magában: „Juttassam a maradéktalan nirvána tartományába az összes élőlényt! Ám miután a lényeket nirvánába juttattam, egyetlen lény sem lesz, aki nirvánába tért. S hogy miért? Azért, ó Szubhúti, mert ha a tökélyharcosban felmerül az élőlény képzelete, nem érdemli meg a tökélyharcos nevet, s nem nevezhető tökélyharcosnak az, akiben akár az élet, akár a személyiség képzelete felmerül. S hogy miért nem? Mert senki sincs, ó Szubhúti, aki felszálljon a tökélyharcosok kocsijára.

16. Személyes utasítás keresése

– Mit gondolsz, Szubhúti? Megtudott-e valamit a Tathágata Dípamkara Buddhától a felülmúlhatatlan, végső megvilágosodásról?

Erre a tiszteletreméltó Szubhúti így válaszolt:

– Ha jól értem a Magasztos szavait, a Tathágata nem tudott meg semmit a felülmúlhatatlan megvilágosodásról Dípamkarától, a teljesen megszabadult és megvilágosult Buddhától.

Erre a Magasztos így szólt hozzá:

– Úgy van, Szubhúti! Ahogy mondtad: a Tathágata nem tudott meg semmit a felülmúlhatatlan megvilágosodásról Dípamkarától, a teljesen megszabadult és megvilágosult Buddhától. Ha bármit is megtudott volna a Tathágata, akkor nem jósolta volna meg nekem Dípamkara Buddha: „Ó ifjú, egyszer majd, Sákjamuni néven, teljesen megszabadult és megvilágosult Buddha leszel!” Dípamkara Buddha éppen azért jósolta ezt nekem, mert nincs semmi, amit a teljesen megszabadult és megvilágosult Buddha megtudhat a felülmúlhatatlan és végső megvilágosodásról. S hogy miért? Mert a Buddha nem más, mint a valóság alapvető természetete.

Aki azt mondja, Szubhúti, hogy a teljesen megszabadult és megvilágosult Buddha ráébredt valamire a felülmúlhatatlan, végső megvilágosodásban, az nem mond igazat. Hogy miért nem? Mert nincs semmi, Szubhúti, amire a Tathágata felülmúlhatatlan, végső megvilágosodásában ráébredhet. Ezért van, Szubhúti, hogy az, amit a Tathágata felismert és tanított, sem nem igaz, sem nem hamis. És ezért mondja a Tathágata, hogy minden világ buddhavilág. Hogy miért? Mert a Tathágata szerint minden semmi; ezért mindent buddhadharmának, buddhaságnak nevez.

17. A felismerés

Olyan ez, Szubhúti, mint egy hatalmas testet öltött ember.

A tiszteletreméltó Szubhúti erre így szólt

– Amit a Magasztos Tathágata hatalmas testet öltött embernek mond, testetlennek nevezi azt a Tathágata. Ezért hívja hatalmas testet öltöttnek.

– Így van ez, Szubhúti. Ha egy tökélyharcos azt mondja: „Én juttatom majd ellobbanásba (nirvánába) mind a lényeket.” nem érdemli meg a tökélyharcos nevet. S hogy miért? Szerinted, Szubhúti, van olyan, hogy tökélyharcos?

– Nincsen, ó Magasztos.

– Látod, Szubhúti, ezért mondja a Tathágata, hogy semminek sincs saját léte: mindenből hiányzik a lélek, az énség és a személyiség.

18. A buddhaszint begyakorlása

18.1. A tiszta föld tökéletessége

– Szubhúti! Amelyik tökélyharcos azt mondja, „tisztá világokat hozok létre”, az sem érdemli meg ezt a nevet. Hogy miért nem? Mert a tiszta világokat oszthatatlan nem-világoknak mondta a Tathágata; éppen ezért nevezik azokat tiszta világoknak. Amelyik tökélyharcos biztosan tudja, hogy semminek sincs önléte, azt a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágata nagyra hivatott tökélyharcosnak nevezi.

18.2. A tisztánlátás tökéletessége

– Mit gondolsz, Szubhúti, van a Tathágatának hús-vér szeme?

- Igen, Magasztos, a Tathágatának van hús-vér szeme.
- Mit gondolsz, Szubhúti, van a Tathágatának isteni szeme?
- Igen, Magasztos, a Tathágatának van isteni szeme.
- Mit gondolsz, Szubhúti, van a Tathágatának szeme a megismerésre?
- Igen, Magasztos, a Tathágatának van szeme a megismerésre.
- Mit gondolsz, Szubhúti, van a Tathágatának tartamszeme (dharmaszeme)?
- Igen, Magasztos, a Tathágatának van tartamszeme.
- Mit gondolsz, Szubhúti, van a Tathágatának buddhaszeme?
- Igen, Magasztos, a Tathágatának van buddhaszeme.

18.3. A tiszta tudás tökéletessége

Így szólt a Magasztos:

- Mit gondolsz Szubhúti? Ha ugyanannyi Gangesz-folyam lenne, mint ahány a homokszem a Gangesz medrében, és ugyanannyi világrendszer lenne, mint azokban a homokszem, akkor sok világrendszer lenne?
- Igen, Magasztos, akkor sok világrendszer lenne.
- Ahány lény él, ó Szubhúti, e világrendszerekben, mindazok különféle tudatfolyamatait én ismerem. S hogy miért? Azért, Szubhúti, mert az úgynevezett tudatfolyamatot nem-folyamatnak mondta a Beérkezett. Ezért nevezte tudatfolyamatnak. S hogy miért? Azért, Szubhúti, mert az elmúlt gondolat nincs sehol, az eljövő gondolat sincs sehol, és a mostani gondolat sincs sehol.

18.4. Az érdemhalom tökéletes uralása

- Mit gondolsz Szubhúti, ha egy nemes ifjú vagy leány ezt az egész milliárdos világrendszert hétféle drágasággal megtöltve a teljesen megszabadult és megvilágosult tathágatáknak ajándékozná, azzal nagy érdemhalom szerezne?
- Nagyon, ó Magasztos, nagyon, Szugata!
- Úgy bizony, Szubhúti; úgy, ahogy mondd: Az a nemes ifjú vagy leány hatalmas érdemhalom szerezne. S hogy miért? Mert az érdemhalom nem-halomnak nevezte a Tathágata; ezért nevezte érdemhalomnak. Ha létezne érdemhalom, akkor a Magasztos nem beszélt volna érdemhalomról.

18.5. A test tökéletessége

18.5.1. A nyolcvan szépségjeggy tökéletessége

- Mit gondolsz, Szubhúti, a tökéletes formatestről fel lehet-e ismerni a Tathágatát?
- Nem lehet, Magasztos. a tökéletes formatestről nem lehet felismerni a Tathágatát. S hogy miért nem? Mert a tökéletes formatestet tökéletlennek nevezte a beérkezett; ezért hívta tökéletesnek.

18.5.2. A harminckét jel tökéletessége

Így szólt a Magasztos:

- Mit gondolsz, Szubhúti, a tökéletes jellemzőkről fel lehet-e ismerni a Tathágatát?
- Nem lehet, Magasztos: a tökéletes jellemzőkről sem lehet felismerni a Tathágatát. S hogy miért nem? Azért, Magasztos, mert a Tathágata által említett tökéletes jellemzők tökéletes nem-jellemzők; ezért beszélt tökéletes jellemzőkről.

18.6. A beszéd tökéletessége

Így szólt a Magasztos:

- Mit gondolsz, Szubhúti, felmerül-e a Tathágatában a gondolat: „én tanítom a Dharmát”?
- Nem, Magasztos, a Tathágatában nem merül fel az a gondolat, hogy ő a Dharmát tanítja.
- Szubhúti, aki szerint a Tathágata a Dharmát tanítja, az félreért engem. Hogy miért? Mert ami a Dharma-tanítást illeti, Szubhúti; sehol sincs semmi, amit Dharma-tanításnak lehetne nevezni.

18.7. A tudat tökéletessége

18.7.1. Az éber tudatosság tökéletes alkalmazása

Ezek után a tiszteletreméltó Szubhúti így szólt a Magasztoshoz:

- Lesznek-e a jövőben, a végső időkben, az utolsó ötszáz évben, az igaz Dharma megsemmisülésének idején, olyan lények, akik hisznek az ilyesfajta tanításokban?
- Nem lények ők, Szubhúti, sem nem-lények. S hogy miért? Mert a lényeket nem-lényeknek nevezte a Tathágata; ezért nevezte őket lényeknek.

18.7.2. A teljes megvilágosodás tökéletessége

- Mit gondolsz, Szubhúti, ráébredt-e valamire a Tathágata, amikor elérte a teljes és végleges, felülmúlhatatlan megvilágosodást?
- Nem hiszem, Magasztos. Nincs semmi, amire a Tathágata ráébredhetne a teljes és végleges, felülmúlhatatlan megvilágosodásban.
- Így van, Szubhúti, így van ez. Egyáltalán semmi sincs ott, amit meg lehetne ismerni. Ezért hívják teljes és végleges, felülmúlhatatlan megvilágosodásnak. Továbbá, Szubhúti, egyenlő ott minden, nincsenek benne különbségek. Ezért hívják teljes és végleges, felülmúlhatatlan megvilágosodásnak. Mivel minden egyformán önvalótlan, lénytelen, élettelen és személytelen, a teljes és végleges, felülmúlhatatlan megvilágosodásban minden üdvös tényezőként nyilvánul meg. Mert az üdvös tényezőket nem tényezőknek nevezte a Tathágata; ezért beszélt üdvös tényezőkről.

18.7.3. Az adott tanítás tökéletessége

- Továbbá, Szubhúti, annál a nőnél vagy férfinél, aki e milliárdos világrendszer világhegyeihez mérhető drágakő-halmokat adományozna a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatáknak, összehasonlíthatatlanul nagyobb érdemhalmot szerez az a nemes ifjú vagy leány, aki ennek az önfelülmúló megismerést hirdető tanítóbeszédnek akár csak az utolsó négysoros versét is felfogja, és másoknak is elmagyarázza. Az előbbi érdemhalom az utóbbinak a század-, ezred-, sőt százezred részét sem teszi ki, mert az sem számmal, sem aránnyal, sem becsléssel, sem méréssel, sem hasonlattal nem érzékeltethető.

18.7.4. Az adott útmutatás tökéletessége

- Mit gondolsz, Szubhúti, felmerül-e a Tathágatában a gondolat: „én megszabadítottam a lényeket”? Nos, Szubhúti, ez elő sem fordulhat. S hogy miért nem? Mert nincsenek lények, akiket a Tathágata megszabadított. Ha lennének lények, akiket a Tathágata megszabadított, úgy a Tathágata az önvalójukat ragadná meg; az egyéniségüket, az életüket és a személyiségüket ragadná meg. Az önvaló megragadását, ó Szubhúti, meg nem ragadásnak nevezte a Tathágata, a gyermektegy emberek mégis megragadják. Am a gyermektegy embereket nem embereknek nevezte a Tathágata; ezért hívják őket gyermektegy embereknek.

18.7.5. Azonosulás a Dharmatesttel

- Mit gondolsz, Szubhúti; tökéletes jellemzőiről fel lehet-e ismerni a Tathágatát?
 - Nem lehet, Magasztos. Tökéletes jellemzőiről nem lehet felismerni a Tathágatát.
 - Úgy van, Szubhúti! Úgy van, ahogy mondtad: tökéletes jellemzőiről nem lehet felismerni a Tathágatát. S hogy miért? Mert ha a tökéletes jellemzőiről fel lehetne ismerni a Tathágatát, akkor a világkirály is Tathágata lenne.
- Ezután a tiszteletreméltó Szubhúti így szólt a Magasztoshoz:
- Ha jól értem, amit a Magasztos mondott, tökéletes jellemzőiről nem lehet felismerni a Tathágatát.
- Erre a Magasztos elszavalta az alábbi verset:

Kik formának tekintenek,
Akik hangról ismernek fel,
Azok fonák úton járnak,
Ezért nem is látnak engem.

A valóságban lásd a Buddhát!
Dharmatestek vezérelnak.
A valóságot megismerni,
Ép ésszel felfogni nem lehet!

- Mit gondolsz, Szubhúti, a Tathágata a tökéletes jellemzői révén ébredt rá a teljes és végleges, felülmúlhatatlan megvilágosodásra? Nem, Szubhúti, szó sem lehet róla! S hogy miért nem? Azért, Szubhúti, mert a Tathágata a tökéletes jellemzői révén nem ébredhetett rá a teljes és végleges, felülmúlhatatlan megvilágosodásra.

18.7.6. Nem távozni nirvánába, de nem is maradni a szamszárában

- Mit gondolsz, Szubhúti, akik a tökélyharcosok kocsijára felszálltak, tapasztalják-e a dolgok elpusztulását vagy megszűnését? Nos, Szubhúti, ez elő sem fordulhat. Akik a tökélyharcosok kocsijára felszálltak, egyetlen dolog elpusztulását vagy megszűnését sem tapasztalják.
- Annál a nemes ifjúnál vagy leánynál, aki hétféle kincsel megtöltve annyi világrendszert adományozna a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatáknak, mint ahány homokszem van a Gangesz medrében, sokkal hatalmasabb; felbecsülhetetlenül és felmérhetetlenül nagyobb érdemhalmot szerez az a tökélyharcos, aki a dolgok önvalótlanágának és születetlenségének tudatát el tudja viselni.
- Továbbá, Szubhúti, a tökélyharcosnak nem kell érdemhalmot szereznie.
 - Tényleg, Magasztos? A tökélyharcosnak nem kell érdemhalmot szereznie?

– Szereznie kell, Szubhúti, de nem szabad kisajátítania. Ezért mondtam, hogy szereznie kell.

18. 7.7. Tiszta létezés

18.7.7.1. Viselkedés által

– Szubhúti! Aki azt mondja, hogy a Tathágata jön, megy, feláll, leül, vagy lefekszik, az nem érti, amit mondtam. Hogy miért? Azért, Szubhúti, mert akit Tathágatának neveznek, az sehová sem megy, és sehonnan sem jön. Ezért nevezik teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatának.

18.7.7.2. A világ és a lények uralása által

– Mit gondolsz, Szubhúti, ha egy nemes ifjú vagy leány annyi világrendszert morzsolna fel a lehető legparányibb részecskékre, ahány porszem van e milliárdos világrendszerben, akkor az atomok hatalmas tömkelegét kapná?

– Bizony, Magasztos, bizony, Szugata: az atomok hatalmas tömkelegét kapná. S hogy miért? Azért, mert ha létezne az atomok e tömkelege, akkor a Magasztos nem beszélt volna az atomok tömkelegéről. S hogy miért? Mert amit a Tathágata atomok tömkelegének nevezett, nem-tömkelegnek nevezte azt a Tathágata. Ezért nevezte az atomok tömkelegének.

Amit pedig a Tathágata milliárdos világrendszernek nevezett, nem-rendszernek nevezte azt a Beérkezett. Ezért nevezte milliárdos világrendszernek. Hogy miért? Azért, Magasztos, mert ha létezne világrendszer, az az anyagi világ megragadása lenne; amit pedig a Tathágata az anyagi világ megragadásának nevezett, meg nem ragadásnak nevezte azt a Tathágata. Ezért nevezte az anyagi világ megragadásának.

– Az anyagi világ, Szubhúti, csak egy kifejezés, ami nem vonatkozik semmire. Nem valami, nem is semmi, a gyermek emberek mégis megragadják. Mit gondolsz, Szubhúti, igaza lenne-e annak, aki azt állítaná, hogy a Tathágata énközpontú szemléletet tanít, egyéniségközpontú, életközpontú, személyiségközpontú szemléletet tanít?

– Nem, Magasztos, nem lenne igaza. S hogy miért nem? Azért, Magasztos, mert amit a Tathágata énközpontú szemléletnek nevezett, nem szemléletnek nevezte azt a Tathágata; ezért nevezte énközpontú szemléletnek.

Erre így szólt a Magasztos:

– Szubhúti! Aki a tökélyharcosok kocsjára felszállt, így ismerjen mindent, így lásson mindent, így forduljon mindenhez! Úgy forduljon mindenhez, hogy ne támaszkodjon semmiféle képzetre! Hogy miért ne? Azért, mert a dolgok képzetét nem-képzetnek nevezte a Tathágata; ezért beszélt a dolgok képzetéről.

18.7.7.3. Teljes szentelenség (ragaszkodásmentesség) által

18. 7.7.3.1. Szentelenség tanítás közben

– Továbbá, Szubhúti, annál a tökélyharcosnál, aki mérhetetlenül és megszámlálhatatlanul sok világrendszert adományozna, hétféle kincsel megtöltve, a teljesen megszabadult és megvilágosult Tathágatáknak, még hatalmasabb, még mérhetlenebb, felbecsülhetetlenül nagyobb érdemhalmot szerezne az a nemes ifjú vagy leány, aki ennek az önfelülmúló megismerést hirdető tanítóbeszédnek akár az utolsó négy soros versét is megjegyzné, majd másoknak is töviről-hegyire elmagyarázná. Hogyan magyarázná el? Hogy meg ne magyarázza. Ezért mondtam, hogy elmagyarázza.

18. 7.7.3.2. Érintetlenség a zamszára ragacsos érzelmeitől

Csillag, káprázat és mécsláng
Déli báb, harmatcsepp és buborék
Álomkép, villámlás és felhő:
Ilyennek láss mindent, mi összetett!

Ekképpen szólt a Magasztos, mire Szubhúti, a kiváló tanítvány, a jelenlévő tökélyharcosok és a négyfajta gyülekezet: a koldulószerzetesek és az apácák, a világi követők, férfiak és nők; valamint az istenek, az emberek, a titánok, a gandharvák, valamint az egész világ lakói szívükben örvendeztek, és fennhangon dicsérték a Magasztos tanítását.

Itt végződik a Fennkölt és Magasztos Gyémántvágó, az Önfelülmúló Megismerés.

Fordította: Agócs Tamás